

Utrikesdepartementet
Kommunikationsenheten

UD-podden säsong 7, avsnitt 36: Vad har UD med biologisk mångfald att göra?

Programledare **Kristoffer Triumf** (i fortsättningen benämnd KT): Ja det här är ju UD-podden som är tillbaka och idag ska vi titta på biologisk mångfald. ”Va? Har jag kommit fel? Jag trodde det skulle handla om utrikespolitik!” tänker du nu kanske och jajamen det ska det också för de här hänger ihop och exakt hur ska vi givetvis bena ut idag med tre prominenta gäster. Jag heter Kristoffer Triumf och med mig har jag Ulrika Åkesson på Sida. Hej!

Ulrika Åkesson (i fortsättningen benämnd UÅ): Hej Kristoffer!

KT: Du, det här är en ofin fråga kanske men vad jobbar du med mer exakt?

UÅ: Jag jobbar som ansvarig för miljö och klimat på Sida. Och det betyder att jag jobbar internt med de frågorna och jag jobbar externt med frågorna. Så att jag är liksom miljö- och klimathatten för Sida kan man säga.

KT: Haha, okej. Och det här har vi varit inne lite på förut i UD-podden men det kan vara värt att repetera kanske: vad är skillnaden mellan UD och Sida när det kommer till bistånd?

UÅ: Ja, Sida lyder ju under Utrikesdepartementet och vi är Sveriges biståndsmyndighet. Sidans mandat är att minska fattigdom och förtryck i världen i samarbete med olika organisationer och så. Vårt uppdrag får vi då via UD men det är ju regeringen som beslutar det genom förordningar och regleringsbrev och strategier och så. Sen gör vi liksom verkstad av det genom att operationalisera de här strategierna och hitta partners och program att stödja och så.

KT: Du, vi pratar miljö och klimat och framför allt biologisk mångfald i det här avsnittet. Hur kommer biståndet in i det?

UÅ: Ja men biståndet behöver ju beakta miljö och klimat och biologisk mångfald för att bli långsiktigt hållbart. Och varför vi jobbar just med biologisk mångfald är för att fattiga människor är direkt beroende av naturresurser för sin överlevnad. Därmed drabbas ju de mest när vi ser miljöförstöring, klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald, så därför jobbar vi med biologisk mångfald i biståndet.

KT: Går det att konkretisera? Kan du säga några liksom *case* ni har jobbat med eller jobbar med just nu?

UÅ: Om du vill ha projekt som vi är involverade i som lite exempel...

KT: Jajemen.

UÅ: Ja. Så jobbar vi till exempel med något som heter *agroforestry*, som är som ett skogsjordbruk, genom Vi-skogen. Andra organisationer jobbar också med det här. Tillsammans med små bönder försöker man då plantera träd och buskar varvat i sitt odlingslandskap för att få livlösa åkrar att bli bördiga igen och få en bättre biologisk mångfald. Det som är fuffigt med det också är att det skyddar mot erosion och sol och det gör också att man får större möjligheter att anpassa sig till klimatförändringar som torka och översvämningar och så. Sen får man ju också näring och mat och inkomster genom det sättet att jobba och har också jättebra jämställdhetsaspekter.

KT: Har du fler exempel?

UÅ: Jajemen det har jag! Ett annat exempel som jag tycker är spännande är i Colombia. Vi jobbar på Stillahavskusten med ett projekt som heter *La minga* och där försöker man jobba så att man skyddar mangroveskog och de ekosystemen som finns där genom avtal mellan lokala afrocolombianska samhällen för att de ska få möjlighet att producera hållbart och få bättre tillgång till bland annat en mussla som är livsviktig för deras inkomster där.

Det fina med mangroven är ju att den också tar upp koldioxid och blir då en kolsänka och man renar och får bättre vatten genom att ta hand om

mangroven och skydda de ekosystemen.

KT: Roligt att du har sagt ordet ”mangrove” nu tre gånger. Jag har aldrig hört det sägas förut; jag har bara läst det. Var kul att höra det.

UÅ: Haha, ja. Men du vet vad det är?

KT: Det är väl...något sorts träsk-liknande?

UÅ: Ja, precis!

KT: Krokodil och sånt?

UÅ: Ja, skogen i träsket, kan man säga.

KT: Mm, ja, jag förstår. *Alright*. Vill du dra något mer exempel?

UÅ: Jamen jag har faktiskt ett till som jag tycker är spännande och det är ett regionalt projekt i Sydostasien. Det är en organisation som Sida har stött under 20 år som heter *Regional Community Forestry Training Center for Asia and the Pacific*. Där försöker man stötta samhällen på landsbygden där människor bor nära skog för att de ska ha laglig rätt att bruka den här skogen och då jobbar man med ursprungsfolk och marginaliserade grupper och ungdomar och kvinnor för att de ska kunna sköta de här skogarna. Det som är så fint är att man lär då mellan länder. Det som är med miljö och klimat är ju att de är gränsöverskridande. De problem vi har de känner inte gränser som landgränser.

KT: Nä visst. Och allt detta då är liksom för att främja biologisk mångfald. Går det att säga ungefär hur mycket pengar det handlar om?

UÅ: För 2020 så handlade det om 58 miljarder svenska kronor och Sidas del av biståndet 2020 var 26 miljarder, så en ganska stor andel. Det jag också kanske kan nämna är att det har tredubblats sedan 2010 och det är fem regioner och länder som får det största stödet förutom det globala stöd som vi ger och det är regionalt samarbete i Asien, Afrika men också Uganda, Etiopien och Kenya är stora i vårt biomångfaldsstöd.

KT: Och det här kan man väl tänka sig kommer öka år för år nu eller?

UÅ: Ja men det tror vi. Vi har ju fått ett regeringsuppdrag att jobba med biologisk mångfald 2020–2023 och vi ser redan nu 2020 att en tredjedel av våra samarbetsstrategier har biologisk mångfald i sig så det kommer det bli mer av tror jag.

KT: Vi ses här i Stockholm men är du ute på fält någonting?

UÅ: Det önskar man ju att man var mer än man är idag. I och med att vi sitter här nu under pandemi så reser vi ju inte så mycket längre. Men jag har däremot haft förmånen att ha jobbat för Sida i alla världsdelar i princip, i Asien, Afrika och Mellanöstern, så det är spännande.

KT: Åh wow, du har sett världen. Det här med fokus på miljö och klimat i biståndet, är det nytt?

UÅ: Nej men det är inget nytt. Sverige har legat i framkant länge kan man säga. Vi var faktiskt det första landet i världen som inrättade en miljöskyddsbyrå 1976 och vi var också värd för den första stora FN-miljökonferensen 1972 för femtio år sen.

KT: Åh wow, okej.

UÅ: Sida var också tidigt ute och vi tog fram riktlinjer för både biologisk mångfald och hur vi jobbar med det men också miljö och klimat redan i början av 90-talet. Vi startade igång en rad stöd inom en massa olika områden som institutionella stöd och stöd till naturskyddsverk, miljöekonomi, civilsamhälle och sådär, forskning. Redan på 90-talet. Det är ständigt ökande.

KT: Hur ser framtiden ut för de här områdena?

UÅ: Jag tror att vi kommer att se mer av det här. Vi har ju ett regeringsuppdrag för biologisk mångfald, 2020–2023 löper det, men vi har också i många av våra strategier, en tredjedel av dem. Så vi kommer se mer, tror jag, av miljö- och klimatarbete i biståndet men vi kommer också behöva se det på lite ett annat sätt. Vi kommer behöva se också hur kan vi mobilisera kapital och engagera privata aktörer och få mer pengar bortom biståndspengar för biologisk mångfald. Det tror jag blir jätteviktigt för att få

utvecklingseffekter som är större än bara biståndet.

Det tror jag blir viktigt. Men också att integrera miljö och klimat än mer i allt vi gör eftersom det är vårt livs största utmaningar som vi har att göra med så måste det finnas där på ett tydligt sätt.

KT: Så på samma sätt som vi har en feministisk utrikespolitik så kommer vi också ha en, liksom, vad ska man kalla det, en klimatmässig utrikespolitik? I allt?

UÅ: Ja, en miljö- och klimatmässig biståndspolitik. Jag tror också att vi måste tänka det som i system; vi måste tänka större än bara miljö- och klimatspåret. Det måste bli en del i allt vi gör.

KT: Hur ser det ut bland andra länder? Jobbar de på samma sätt som vi?

UÅ: Ja, en del. Med bistånd brukar vi prata om *like-minded donors* (likasinnade givare). Vi har en del som är mer likasinnade med oss och andra som är mindre men miljö- och klimat är högt på agendan hos i princip alla givare skulle jag vilja säga idag.

KT: Och vilka är mest likasinnade skulle du säga?

UÅ: Vi jobbar mycket med England och med Tyskland, Frankrike, Danmark, Norge och Finland. Ja, de flesta europeiska länder men också USA och Kanada en del.

KT: Känner du och dina kollegor att ni gör skillnad?

UÅ: Ja. Det gör vi!

KT: Vilket härligt rungande ja på den sista frågan. Och med det så tackar jag dig, Ulrika.

UÅ: Tack.

KT: Och så ska vi prata med en av dina typ kollegor: Lotta Rodhe. Hallå där!

Lotta Rodhe, handläggare biologisk mångfald, UD (i fortsättningen)

benämnd LR): Hej!

KT: Vad jobbar du med rent konkret?

LR: Rent konkret så hanterar jag biologisk mångfald i utrikespolitiken. Det är som på samma sätt som att man kan jobba med klimatdiplomati, så kan man också jobba med att använda de utrikespolitiska verktygen för att föra fram svenska budskap och jobba för svenska och globala intressen vad gäller biologisk mångfald.

KT: Och vad är egentligen biologisk mångfald?

LR: Om man tittar på definitionen så finns det tre delar. Det är ju för det första en mångfald av arter. Och då pratar vi om alla typer av arter. Det kan vara från sjögräs till någon liten mask till tigrar. Men sen pratar vi också om en mångfald av ekosystem. Alltså hur härligt det än är med våtmarker så kan inte hela världen bestå av våtmarker utan det måste finnas olika typer av ekosystem för att planeten ska fungera. Sen det sista är en genetisk variation inom arterna och det är ju det som gör arterna resilienta, och egentligen kan man säga att all biologisk mångfald handlar just om resiliens.

KT: Svårt ord.

LR: Det är ett svårt ord, ja. Man kan väl säga att det är anpassningsförmåga och motståndskraft. Om man ska förklara det lite grann på ett annat sätt...om du tänker dig att du har en aktieportfölj.

KT: Ja.

LR: Så vill ju du att din aktieportfölj ska kunna stå emot en finanskris eller stor påverkan på en viss sektor. Så du vill att den ska vara diversifierad. Du vill att det ska finnas många olika typer av aktier i den här aktieportföljen för då blir den resilient eller motståndskraftig. Det är samma sak med biologisk mångfald; du behöver ha den här mångfalden för att naturen helt enkelt ska kunna fungera på ett optimalt sätt och för att vi människor ska kunna få de saker vi behöver från naturen inte bara i ett kort perspektiv utan även längre fram i framtiden.

KT: Ifall plankton dör ut i min lilla sjö så har fisken ingenting att äta och då

dör den ut och så vidare.

LR: Mm.

KT: Jag förstår. Och varför är det här värt att skydda då?

LR: Alltså, vi är ju helt beroende av naturen och det som naturen kan ge oss. Det finns de som säger att det är 50 procent av världsekonomin som är baserad på naturen men jag tycker egentligen att det låter lite konstigt. Vi skulle ju inte kunna leva utan att få mat, rent vatten, luft som vi kan andas, material att skydda oss med, alltså kläder och byggnadsmaterial. Allt det här kommer ju i grunden från naturen. Det finns ett begrepp som man använder ganska mycket, som är ”ekosystemtjänster”. Det är väl liksom egentligen ”naturnyttor” och det är ett sätt att visa på alla de saker man får från naturen. Då pratar man ju till exempel om livsmedel men också kemiska processer, saker som gör att jorden är bördig, att man minskar erosionen, att vatten regleras när det regnar, alltså den typen av saker. De fungerar helt enkelt allra bäst när man har friska, fungerande ekosystem och det får man ju då om man har biologisk mångfald.

KT: Har du koll på arter och så som är extra utsatta just nu?

LR: Man pratar ju om att en miljon arter riskerar att dö ut, faktiskt, inom bara några årtionden.

KT: Är det varje dag att det är någonting i naturen som försvinner?

LR: Jag kan inte säga om det är liksom varje dag. Det är också så att av alla de miljoner arter som finns i världen har vi inte ens kategoriserat och gett namn till alla. Det finns de som säger att när vi orsakar den här förlusten av biologisk mångfald är det som att vi bränner biblioteket innan vi ens har läst böckerna. Vi har inte koll på de flest arter som finns. I regnskogen hittar man nya arter så fort man går ut om man är en sådan expert! Det är svårt att säga att just den här arten...det man kan säga är väl att stora däggdjur kanske inte ligger så himla bra till, men inte heller insekter. Av ekosystemen så är det ju en stor mängd våtmarker till exempel som har försvunnit sedan industrialiseringen började och naturligtvis då de tropiska regnskogarna. Men vi ser den här förlusten av biologisk mångfald över hela världen.

KT: Men håller ni på att jobba med, okej, noshörningen dör ut; vad händer då? Håller ni på med kalkulationsrisk...riskkalkylering heter det.

LR: Haha. Nej det är väl kanske inte riktigt vårt bord som Utrikesdepartement, även om jag tycker det verkar ganska kul. Nej, vi tittar framförallt på det här utifrån ett människoperspektiv och ett utvecklingsperspektiv. Det är så att vi alla människor är beroende av en rik biologisk mångfald, men det är ju inte minst de människorna som lever i fattiga länder, som kanske lever väldigt direkt från naturen. För dem är det här ju konkret. Här i Sverige kan vi tycka att det här är lite teoretiskt.

KT: Och mycket av vår mat kommer ju från någon annanstans så ifall vi får en dålig skörd så kan vi köpa mjöl från Tyskland. Men så ser det inte ut överallt i världen.

LR: Så ser det inte ut överallt i världen. Och det är ju det som gör att vi ser hunger och utsatthet. Folk förlorar sina möjligheter till försörjning och det skapar naturligtvis oro och en ganska tragisk situation.

KT: Kan du beskriva vilken typ av insatser som behövs för att skydda den biologiska mångfalden?

LR: Alltså, det där är en så himla bra fråga och det svåra med att svara på den är att den är så bred. Tittar man på klimatfrågan är det egentligen lågt hängande frukt för det är så lätt att kommunicera vad det är man behöver göra, det är liksom minska utsläppen. Och så pratar vi också om klimatanpassning naturligtvis och det går ihop lite grann med biologisk mångfald. Men när det gäller just förlusten av biologisk mångfald är det så komplext och det är så många olika saker man behöver göra på en gång. Det kan ju både handla om skyddade områden, både marina skyddade områden och skyddade, jag menar, naturreservat, nationalparker och sånt men det handlar ju också till väldigt stor del om hållbart nyttjande, brukar vi prata om. Syftet med att vi från svensk sida jobbar med biologisk mångfald är ju inte att stänga av naturen och alla människor får gå någon annanstans, utan det handlar ju om att på ett långsiktigt sätt se till att det finns mat och material och så för en växande befolkning men utan att vi gör våld på naturen.

KT: Är vi ens bra på det själva?

LR: Haha. I Sverige tänker du?

KT: Ja.

LR: Jag tror att vi har många styrkor och vi jobbar ganska mycket med restaurering av våtmarker och så, och framförallt finns det ganska mycket kunskap på det här området. Men den här frågan är ju svår, det här är en jättestor global utmaning och det är ju väldigt spännande den processen som nu finns globalt kring det här nya ramverket som vi förhoppningsvis ska kunna besluta i vår då.

KT: Just det, som heter?

LR: Globala ramverket för biologisk mångfald. Det här är alltså någonting som man ska besluta för inom ramen av konventionen för biologisk mångfald som är liksom en systerkonvention till klimatkonventionen.

KT: Okej. Hur allvarligt skulle du säga att läget är generellt?

LR: Alltså, det är ett mycket allvarligt läge och det finns många sätt att peka på det. Som jag nämnde så finns ju den här siffran att en miljon arter håller på att dö ut. Men man kan ju också tänka på det ur perspektivet ”hur mycket vild natur finns det egentligen idag?” och jag tror att många av oss lever i tron av att det finns väldigt mycket. Då finns det en siffra jag tycker är ganska skrämmande. Tittar man på massan av däggdjuren i världen idag så är det 4 % som är vilda däggdjur. Resten är människor och människors boskap.

KT: Oj oj oj...

LR: Det är en ganska stark bild. Det säger någonting om var vi befinner oss idag. Tittar vi på fåglar finns det forskare som säger att bara 30 % av de fåglarna som finns i världen idag som är vilda. Resten är alltså höns och gäss och sådär som vi håller som boskap.

KT: Men gud!

LR: Så det är ganska omtumlande när man börjar titta på de här frågorna.

KT: Verkligen. Alltså, om det är 4 % vilda djur... då låter det som att det har gått för långt. Det kommer inte gå att vända den här skutan.

LR: På många sätt har vi ju rört oss väldigt nära gränserna för vad som är hållbart men vi måste ju vända den här skutan; det finns ju inget alternativ. Det är just det som det där globala ramverket syftar till, att man ska både hejda den här förlusten av biologisk mångfald men faktiskt också restaurera de utarmade ekosystem som finns runtom i världen.

KT: Bland de insatser som du jobbar med, då är det i alla former? Alltså, vi är nere i haven och vi jobbar med naturen och vi jobbar med däggdjuren och vi jobbar med insekterna, eller?

LR: Ja, vi har ju inte en inriktning som är ”vi i Sverige ska bara jobba med insekter”. Så är det ju inte. Mycket av det här är ju biståndet och där finns de här frågorna väldigt mycket och regeringen har gått ut med en särskild satsning och vi driver på det här i olika internationella sammanhang och organisationer. Sen handlar det ju också om att inte minst inför de här förhandlingarna om det globala ramverket att jobba med andra länder för att de ska få upp ögonen för hur viktigt det är med biologisk mångfald.

KT: Berätta då, du som kanske har koll på det: hur jobbar andra länder med det här?

LR: Det är väldigt olika. Tittar man internationellt finns det ändå ett ganska stort driv i de här frågorna. *World Economic Forum*, det här sammanhanget i Davos, kommer ut med riskrapporter varje år och de senaste åren har förlust av biologisk mångfald varit i deras topp 5 av globala risker, tillsammans med klimat, extremväder och massförstörelsevapen. Att det finns en medvetenhet om det här internationellt tror jag inte att vi behöver tveka om egentligen. Däremot så måste man ju hitta de här modellerna för vad man ska göra åt det och det är inte alls enkelt. I det här globala ramverket som ska förhandlas så pratar man om transformativ förändring. Det är ganska stora saker som behöver ändras, hur man brukar land och hur man brukar havet. Många av drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald, alltså markanvändning, hur vi använder havet, klimatförändringar naturligtvis... allt det här hänger ju ihop.

KT: Och gissar jag också urbanisering och vad det kostar naturen så att säga.

LR: Absolut, absolut.

KT: Du var lite inne på det förut men jag ställer frågan ändå: hur hänger klimat och biologisk mångfald ihop?

LR: Otroligt intimt är väl det korta svaret. Man kan väl säga såhär: sedan vi började släppa ut koldioxid och andra växthusgaser har ekosystemen både till havs och landbaserade ekosystem, skogar och så, sugit upp stora merparten av de här utsläppen av växthusgaser. För att de ska kunna göra det så krävs det att de är friska och fungerande. Där har vi en väldigt tydlig koppling. Sen är det väldigt tydligt kopplat till klimatförändringarna. När klimatet blir mer oförutsägbart, det kanske blir varmare, mer extremväder och så, då behöver vi ju ha ekosystem som har den här resiliensen, som kan stå emot, för att vi ska kunna hantera det. För att vi ska kunna ta oss igenom det som människor. Sen är det ju också så att klimatförändringarna är en av de stora drivkrafterna bakom förlusten av biologisk mångfald. Det går åt båda hållen kan man säga. Det finns två stycken vetenskapliga paneler: FN:s klimatpanel som jag tror många har hört talas om, IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change*), och en motsvarande panel för biologisk mångfald som heter IPBES (*Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*). De har skrivit en ganska intressant rapport tillsammans om just vikten av att man tacklar de här problemen på ett samlat sätt.

KT: Gissningsvis då, om jorden blir två grader varmare, då är det vissa arter som stryker med och andra som kommer må toppen som kanske inte är beredda på världsherravälde. Eller, där det ställer till det.

LR: Absolut. Så är det ju. Det finns ju en massa ganska dystopiska scenarier där det är råttor och kackerlackor som överlever och tar över.

KT: Men är du hoppfull?

LR: Jo, men det är jag. Jag ser ändå så otroligt mycket engagemang i den här frågan och jag ser så många goda krafter där ute internationellt som jobbar med det här. Inte minst det här drivet inom FN för de här frågorna och hela det internationella samfundet. Jag tror nog att vi kan vända det här men det kommer inte att bli enkelt.

KT: Det är mycket jobb.

LR: Haha. Det är mycket jobb!

KT: När arter eller då ekosystem dör ut, vad får det för konsekvenser? Jag förstår att det är kanske en hypotetisk fråga men du kanske har några konkreta exempel där det faktiskt har hänt redan.

LR: Det är olika i olika kontexter och olika miljöer och det olika vad det betyder för människor i de miljöerna, men det finns jättemånga exempel på kustnära samhällen, till exempel, där man har levt av fiske och så plötsligt finns det ingen fisk kvar eller det är otroligt mycket svårare att fånga fisk. Det ser man på många håll och det förstör hela livsbetingelserna för en massa människor och har en massa andra effekter också naturligtvis. Samma sak om du brukar jorden på en plats där det kanske blir fler och fler extremväder. Du har din gröda där och måste hela tiden utvidga din jordbruksmark och det slutar med att det inte blir en motståndskraftig miljö; det blir ett utarmat ekosystem där marken som du ska leva av... och sen kommer en översvämning eller period av torka och då har du ju förlorat allt.

KT: Deppigt.

LR: Ja, lite deppigt.

KT: Ja, det får man säga. Jag har en fråga till till dig: hur länge har UD jobbat med de här frågorna?

LR: Min tjänst har funnits sedan förra hösten, så det är inte så länge, men UD har hållit på med det här inte minst ur ett klimatperspektiv under en längre tid än så. Men jag tror att mycket av det här också är ett svar på den internationella globala rörelse som finns i de här frågorna just nu. Inte minst med tanke på att vi faktiskt ska fatta beslut om motsvarigheten till Parisavtalet för biologisk mångfald.

KT: Känner du att du får gehör? Bryr sig folk?

LR: Ja! Det skulle jag nog säga, verkligen! Stort intresse och ganska mycket en pedagogisk uppgift att förklara vad det här är och vad det handlar om.

KT: Ja du har verkligen öppnat ögonen för mig i alla fall med det här med både fåglar och däggdjur. Det hade jag ingen aning om!

LR: Det är ju lite skrämmande, eller hur? Det skakar om.

KT: Verkligen, ja. Sist ut idag har vi Jan Wärnbäck från ambassaden i Nairobi. Hallåj!

Jan Wärnbäck (i fortsättningen benämnd JW): Hallåj hallåj!

KT: Vad är det du jobbar med?

JW: Jag jobbar som koordinator för en nystartad hub för miljö, klimat och biologisk mångfald som ingår i en satsning från Afrikaavdelningen på Sida i Stockholm.

KT: Just det. Man kanske tänker att alla på ambassaderna är från UD, men du kommer alltså från Sida. Är det vanligt?

JW: Ja det är inte helt ovanligt. Sida har ju arbete i ungefär 35 länder och bara här i Afrika finns vi på 15 ambassader med personal. Av ungefär 800 anställda på Sida så är det nästan 200 som jobbar på ambassader. Här i Nairobi på ambassaden så har vi en ganska stor Sida-närvaro för vi har både teamet som jobbar med Somalia, Kenya och så har vi tre regionala team där vi också ingår.

KT: Okej. Vi ska in på vad ditt arbete faktiskt innebär men först, förutom närkingskan som är tydlig hör jag, vad har du för bakgrund?

JW: Jag är biolog och statsvetare och har väl jobbat inom civilsamhället ganska länge med internationellt utvecklingssamarbete både marint och med jordbruk men sen också en sväng på miljödepartementet innan jag började på Sida 2018.

KT: Du blev posterad på något sätt i Nairobi rätt nyligen eller?

JW: Ja, tjänsten kom ut förra året och jag har varit här sedan augusti 2021.

KT: Jag förstår. Hur är det att bo i Nairobi?

JW: Jo men det är bra. Det är väldigt behagligt klimat även om när vi kom i augusti var det aningens kallt, för är det 12 grader utomhus är det 12 grader inomhus. Nu så börjar det bli lite varmare och det är som ett fint svenskt sommarväder.

KT: Och vi ska säga att vi pratar i november 2021 då. På själva jobbet, vad gör du på dagarna?

JW: Det här jobbet är ju en del av regeringens och Sidas satsning på att få ett större genomslag för miljö och klimat och biologisk mångfald. Det jag gör är att jag koordinerar en regional hub med uppdraget att skapa mervärden och öka synergier för alla de ambassader som har Sida-strategier i Afrika.

KT: Okej, det låter ju lite flummigt. Kan du konkretisera?

JW: Vi har sex specificerade mål i vårt uppdrag och bland annat handlar det om att integrera, det vill säga att biologisk mångfald ska beaktas mer i de insatser som Sida jobbar med så att vi får ett större genomslag och en ökad hållbarhet helt enkelt. Vi har också ett mål om att vi ska mobilisera kapital, det vill säga få in mer privatfinansiering, handlar det om, till exempel inom det som vi kallar garantiinstrumentet.

KT: Oj, nu måste du nog förklara!

JW: Ja, haha. Det handlar om att man ställer ut en garanti. Det enklaste exemplet är kanske solpaneler: man sätter upp en fond och så går investerare in i den och så täcker Sida en eventuell första förlust och sen så vågar man investera här, vilket gör att man får ut en större mängd förnyelsebar energi på den afrikanska marknaden och till människor.

KT: Då förstår jag. Är det fyra områden kvar nu?

JW: Ja, precis, haha. Det handlar om att vi ska öka det evidensbaserade arbetet. Vi baserar det vi gör på tillgänglig forskning. Det handlar om att hitta transformativa insatser för att klara omställningen till ett nytt samhälle. Sen är det också normativ dialog, att den dialog som vi för både med partners men också upp på högre nivå med Afrikanska unionen och diverse FN-organ är en enhetlig linje där helt enkelt. Det sista handlar om fragila kontexter, att vi i fragila kontexter som till exempel Somalia ska se hur vi kan

öka även miljöintegreringen.

KT: Okej. Med fragil i det här fallet betyder det alltså att det är en väldigt osäker situation i Somalia.

JW: Precis. Fragila och konfliktkontexter, vi brukar slå ihop dem två.

KT: Hur långt ner på fältet går de här projekten. Är du ute och sätter upp solpaneler på förmiddagarna?

JW: Haha, nej det kan jag inte säga att jag gör. Sida jobbar genom partnerskap och partners, så det är mycket att det är partners som gör jobbet nere på backen. Det vi gör på Sida är att vi har en grön verktyglåda och hjälper till med hur man kan integrera miljö bättre. Dessutom i de här projekten ska miljöbedömningar göras innan de drar igång, så mycket det vi gör som Sida är att vi sätter mål och sedan följer upp det här. Såklart är dialogen extremt viktig, att man har dialog både med partners och regering.

KT: Det här är intressant. Är ni liksom välkomna?

JW: Ja men det skulle jag säga. Sida och Sverige ses som en bra partner. Vi är väldigt långsiktiga och lyhörda, utan att vara mesiga. Vi ses som en långsiktig partner, vilket är positivt.

KT: Om vi då pratar om till exempel att man ska ställa om energin i Kenya, är motparten med på den svenska problemformuleringen om du förstår vad jag menar? Kan man lösa saker på ett svenskt sätt?

JW: Till viss del. Jag var igår på ett *development talk*, och det var någon som sade ”*it’s hard to conserve the future if you don’t have the present*” (det är svårt att bevara framtiden om du inte har nutiden). Om jag hoppar ifrån ditt energiexempel och kanske in på biologisk mångfald just så börjar många länder förstå behovet av att beakta biologisk mångfald. Men där delar sig förutsättningarna, för om man tittar på Kenya till exempel har de väldigt mycket biologisk mångfald kvar fortfarande men det är väldigt många fattiga. Om man jämför med Sverige så har vi under en lång tid haft en minskande biologisk mångfald som sakteligen börjar stabilisera sig även om det i flera avseenden går utför också men på ganska låga nivåer. Vi har lite olika utgångspunkter vilket också gör att man får lite olika lösningar. Kenya till

exempel måste balansera en utveckling där man ska lyfta en stor del av befolkningen ur fattigdom så man behöver titta mycket på hur man hållbart kan använda mark och samtidigt skydda. Sverige måste balansera starka produktionsintressen som under lång tid mest har kunnat fokusera på att maximera vinsterna med att samtidigt låta biologisk mångfald återfå livsutrymme och att man kan skydda områden. En ytterligare skillnad är att biologisk mångfald från den kenyanska sidan utgör en tydlig del av ekonomin. Turistnäringen utgör 10 % av BNP här och då är det väldigt mycket åka och titta på stora djur och så.

KT: Okej.

JW: Medan om man ser i Sverige så har ju biologisk mångfald i stor del fått stå undan för produktion, till exempel skog eller vattenkraft. Jag tror på en konceptuell nivå så börjar man förstå vikten av det men lösningarna måste bli lite annorlunda.

KT: I sociala medier nås jag ganska mycket av rapporter om tjuvjakt och så. Är det ett reellt hot den biologiska mångfalden?

JW: Ja, det är det, fast inte det största hotet skulle jag inte säga. Det är ett hot mot vissa arter och framförallt de här stora ikoniska som noshörningar och elefanter, men jag skulle säga att i en kenyansk eller i en afrikansk kontext är kanske markomvandling ett rejält hot.

KT: Det vill säga att folk börjar odla på vild mark, eller?

JW: Ja, avskogning till exempel. Att man ställer om marken från vad det har varit en gång till någonting annat. Det du är inne på nu det är också ett reellt hot, det direkta nyttjandet av resurser, att man lite för intensivt använder dem. Att man hugger ned mycket skog för att göra träkol eller man använder vatten på ett ohållbart sätt eller att man har för mycket djur på en för liten yta som gör att betetrycket blir väldigt stort. En ytterligare grej som är väldigt tydlig här är invasiva arter, alltså arter som inte har sitt ursprung här i Kenya. Det finns till exempel en som heter prosopis, en taggig buske från Mexiko, som sprider sig och gör så att djur inte kan beta. Det som förr var betesmark med gräs blir nu en slags taggig, ogenomtränglig buskmark.

KT: Men gud!

JW: Det är reella utmaningar här för den biologiska mångfalden.

KT: Har ni projekt även för att hjälpa till med det?

JW: Inte specifikt. Här kan man ju se Sidas breda portfölj därför att vi ger en del stöd till forskningsorganisationer med det globala forskningsstödet som såklart tittar på hur det ser ut i Kenya där man till exempel har sett att den här taggiga mexikanska busken finns i ett torrt område ökar avdunstningen med 50 %. Du har ett område som redan är vattenstressat med klimatförändringar på det plus en invasiv art som då gör att avdunstningen av vatten ökar med så mycket som 50 procent.

KT: Men gud det låter ju superalarmerande!

JW: Det finns en del utmaningar och till det här kommer ju då en ökande befolkning med behovet av en ökande produktion för att försörja. Där är det då viktigt att man gör det smart och utifrån de förutsättningar som finns nu, inte som vi har gjort i Europa med ett ganska fossilbaserat jordbruk med mycket insatsmedel utan att man jobbar mer med lokala grödor som är anpassade efter de här förhållandena.

KT: Varför blev Nairobi ett nav för miljö- och klimatfrågor för jag antar att det inte bara är du som sitter där och jobbar med det här.

JW: Det finns en väldigt stor närvaro av både internationella företag och organisationer här. UNEP och även UN-Habitat, till exempel, har sina huvudkontor här vilket gör att det är en väldigt stor FN-närvaro.

KT: Nu tappade du mig helt. Vad hette det, UNIP?

JW: UNEP (*UN Environment Program*). Det är alltså FN:s miljöorgan.

KT: Ah, okej. Då är jag med.

JW: De finns här nere. Sen är det då som jag sade ett ekonomiskt nav, så många organisationer har närvaro, många företag på plats.

KT: Då låter det superlogiskt.

JW: Ja. Plus så är det många regionala som är här eftersom det även är ett transportnav till andra delar av den afrikanska kontinenten.

KT: Du har pratat lite om utmaningarna och sådär men vad finns det för ljusglimtar?

JW: Jag skulle väl säga att det finns kanske alldeles för få egentligen men om man börjar med den stora bilden så kan man väl se att det i det globala samfundet och länderna finns en stor och ökande medvetenhet av vikten. Både ekonomiskt men också långsiktigt hållbart. Vi har ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald inom ramen för konventionen för biologisk mångfald som är på gång. Det finns förhoppningsvis ökad finansiering som också är viktig för att adressera de här frågorna. EU har ett stort program inom ramen för den gröna dealen som heter *NaturAfrica* som ska adressera biologisk mångfald. Dasgupta-rapporten är ju jätteviktig också för att öka medvetenhet och företagen börjar också förstå tror jag.

KT: Vad är det för rapport?

JW: Det är *The Economics of Biodiversity* som beställdes av den brittiska regeringen.

KT: Okej.

JW: Tittar man på Kenya då så, visst, det är stora utmaningar. 70 % av den biologiska mångfalden som finns här ligger faktiskt utanför skyddade områden. Det är jätteviktigt att jobba integrerat med ekonomisk utveckling och både miljö, klimatoch biologisk mångfald och anpassning till nya förhållanden helt enkelt. Kenya har just nu utlyst ett nödläge för hungerkatastrof i de nordligaste delarna av landet. De korta regnen som skulle ha kommit nu i oktober som i stort sett inte kom så ser man att den här situationen kommer att förvärras ytterligare. Jag tror att medvetenheten ökar vilket är en del i de här ljusglimtarna men det återstår stora, stora utmaningar samtidigt som den biologiska mångfalden minskar.

KT: Jobbet måste göras.

JW: Jobbet måste göras men som jag sade finns det ett väldigt tryck nu. Jag

har pratat med många kollegor som också säger att de nog aldrig har varit med om att det finns ett sådant tryck att göra mer även om utvecklingsbiståndet inte kommer att kunna göra allt, men vi kan vara katalysatorer i att få mer gjort.

KT: Hoppet är helt enkelt inte ute säger alltså Jan Wärnbäck på Sida i Nairobi. Med det så är UD-podden för idag slut. Mats Kjellqvist, Göran Hedermalm, Linn Duvhammar och Kristoffer Triumf, det är vi som gör den här podcasten. Stort tack för visat intresse. På återhörande, hejdå!